

WIADOMOŚCI BANKU POLSKIEGO

(Drukowane jako rękopis).

Rok III.

WARSZAWA, DNIA 15 STYCZNIA 1926 R.

Nr. 1.

TREŚĆ:

Podziękowanie	str.	1	Falszywe niemieckie banknoty 20-markowe	str.	2
Ruch służbowy	"	1	Jednolita numeracja listów okrężnych Centrali	"	3
Przedłużenie terminu przyjmowania akcji Banku Polskiego tytułem wadków i kaucji przez instytucje państwowe	"	1	Zobowiązania eksporterów do oddania waluty eksportowej wolne od opłaty stemplowej	"	3
Numerowanie skupionych dewiz wysyłanych do korespon- dentów zagranicznych	"	2	Liczenie ilości dni przy odsetkach zwłoki	"	3
Realizacja kuponów od 8% 25-letniej państwowej zagranicz- nej pożyczki dolarowej z 1925 roku	"	2	Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej	"	3
			Deprecjacja waluty a dokładność bilansów	"	4
			Bilanse banków emisyjnych	"	6

Podziękowanie.

Pan Prezes, Wiceprezes i Dyrekcja Banku składają niniejszym podziękowanie Oddziałom i poszczególnym pracownikom za życzenia, nadesłane z okazji Nowego Roku.

Ruch służbowy.

Zwolnienie ze służby.

Kazimierz Kokoszka z Oddziału we Lwowie, Bolesław Matuszewski i Marjan Pużak z Oddziału Głównego w Warszawie, Jan Sztompke z Centralnej Księgowości.

Przedłużenie terminu przyjmowania akcji Banku Polskiego tytułem wadków i kaucji przez instytucje państwowe.

(Dział I Spisu Okólników).

Do wiadomości Oddziałów podaje się poniżej treść okólnika Ministerstwa Skarbu L.DOP/4712/I z dnia 30 grudnia 1925 r. do wszystkich władz państwowych w sprawie dalszego przyjmowania akcji Banku Polskiego tytułem wadków i kaucji:

„Ministerstwo Skarbu komunikuje, iż termin przyjmowania akcji Banku Polskiego jako wadków, kaucji akcyzowych i celnych, kaucji przy zawieraniu kontraktów ze Skarbem Państwa oraz kaucji składanych do depozytów wszelkich instytucji rządowych, ustalony okólnikiem Ministerstwa Skarbu z dnia 13 grudnia 1924 r. L.DOP/5234/I, przedłuża się niniejszym do dnia 31 grudnia 1926 roku.

W wyszczególnionych wyżej wypadkach przyjmowanie akcji Banku Polskiego winno być uskutecz-
niane w wysokości 75% ich wartości nominalnej.

1934 K 1314/45-2

Minister Skarbu

J. Zdziechowski.

P.33.683 (A)

Numerowanie skupionych dewiz wysyłanych do korespondentów zagranicznych.

(Dział XII Spisu Okólników).

Centralna Księgowość zauważyła, że niektóre Oddziały oznaczają skupione na rachunek „Przejsiowe Nostro“ dewizy, zachowując ciągłość numeracji z roku ubiegłego. Przypomina się zatem, że numerację skupionych dewiz wysyłanych do korespondentów zagranicznych należy rozpoczynać z dniem 2 stycznia każdego roku początkowymi numerami tej grupy, jaka została wyznaczona każdemu Oddziałowi Okólnikiem Nr. 209 z dnia 21 grudnia 1923 r.

Realizacja kuponów od 8% 25-letniej państwowej zagranicznej pożyczki dolarowej z 1925 roku.

(Dział VII Spisu Okólników)

Na mocy ustawy z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 22 z dnia 7 marca 1925 r., poz. 154) wypuszczoną została w Stanach Zjednoczonych A. P. 8% polska pożyczka dolarowa na sumę 50 milionów dolarów, spłacalna w ciągu 25 lat. Obligacje pożyczki tej w odcinkach po 1000, 500 i 100 dolarów posiadają półroczne kupony płatne 1 stycznia i 1 lipca.

W razie przedstawienia powyższych kuponów do realizacji, należy opłacać je po kursie dziennym i niedziurkowane przysyłać oddzielnie do Wydziału Papierów Wartościowych Oddziału Głównego z zachowaniem terminu i z zastosowaniem sposobu, obowiązującego w tym względzie dla kuponów od 6% polskiej pożyczki dolarowej.

Fałszywe niemieckie banknoty 20-markowe.

(Dział XII Spisu Okólników).

Pojawiły się w obiegu 2 typy fałszyfikatu 20-markowych biletów Banku Rzeszy emitowanych 11 października 1924 r.

Pierwszy typ wykonano na papierze z naśladownictwem znaków wodnych, które występują nieco wyraźniej na niezadrukowanym marginesie, natomiast bardzo słabo lub prawie niewidoczne są one na części zadrukowanej, przyczem szarawy odcień papieru różni się od kremowego w oryginale. Włókna są niebieskie zamiast purpurowych i naklejane a nie wtłoczone w papier. Głowa kobiety oddana jest bez właściwej plastyki, natomiast rysunek oczu, nosa i ust wykonany grubszymi liniami.

Drugi typ podobny naogół do pierwszego posiada już włókna czerwone, zbliżone kolorem do prawdziwych, suchy zaś stempel kontrolny jest owalny a nie okrągły. Grubość papieru i zabarwienie podobne jest do prawdziwego do tego stopnia, że również przy wzięciu w rękę nie odczuwa się prawie żadnej różnicy. Papier sklejo no udatnie z trzech warstw, między którymi rozmieszczono włókienka. Znak wodny naśladowano w ten sposób, że na warstwie środkowej wydrukowano go brązową farbą, wywołując złudzenie znaku oryginalnego. Wzorzysty odcisk na całym niezadrukowanym marginesie zbliżony jest do właściwego, stempel kontrolny (suchy) bardzo słabo uwypuklony.

Całość strony przedniej podobna naogół do banknotu prawdziwego. Powtarzające się w tęczowym tle oznaczenie wartości „20 Reichsmark“ uwydatnione jest tylko miejscami. Oczy w obrazie kobiety skierowane są mylnie na patrzącego, podczas gdy na autentycznych skierowane są nieco na lewo, a ponadto lewe oko jest więcej zaokrąglone niż w oryginale.

Strona odwrotna wykonana udatnie a jedynie druk klauzuli karnej umieszczonej naokoło środkowego giloszu nie wychodzi zupełnie czysto z powodu grubszych czcionek. Krój cyfr w numerze kontrolnym podobny do oryginalnych.

Ze względu na udatne naśladownictwo winny Oddziały zwracać szczególniejszą uwagę przy nabywaniu 20-markowych banknotów niemieckich, przyczem przypomina się artykuł „Główne znamiona prawdziwych biletów Banku Rzeszy“ zamieszczony w numerze 12 Wiadomości Banku Polskiego z dnia 30 czerwca 1925 r., w którym podano szczegółowo znamiona oryginalnych obecnych banknotów, emitowanych przez Bank Rzeszy i wskazówki do badania ich prawdziwości.

Jednolita numeracja listów okrężnych Centrali.

(Dział I Spisu Okólników).

Znaczna ilość listów okrężnych wysyłanych przez Wydziały Centrali w ciągu roku do Oddziałów utrudniała im kontrolę z powodu opatrywania rzeczonych listów różnymi numerami, skutkiem czego w wypadku nieotrzymania danego zarządzenia nie mogły braku jego natychmiast reklamować. Ażeby temu zapobiec, postanowiono — analogicznie jak Okólniki — opatrywać również listy okrężne kolejnymi numerami bez względu na Wydział, który je wysyła, rozpoczynając z każdym rokiem numerację od numeru 1.

Zobowiązania eksporterów do oddania waluty eksportowej wolne od opłaty stemplowej.

(Dział XII Spisu Okólników).

Sporadyczne wypadki żądania od eksporterów opłaty stemplowej od zobowiązań oddania waluty eksportowej (form. Nr. 426/I, II i III) powodują zażalenia ich tak do władz skarbowych jakoteż do Dyrekcji Banku. Ażeby uchylić w zupełności wynikające na tem tle nieporozumienia, przypomina się niniejszym instrukcję eksportową, zawartą w przesłanym Oddziałom — zgodnie z Okólnikiem Nr. 96 z dnia 24 października 1924 r. — Monitorze Polskim Nr. 237 z dnia 15 października 1924 r., gdzie w punkcie 17 wyraźnie zaznaczono, że podania o wystawienie zaświadczeń walutowych, jak również same zaświadczenia wolne są od opłaty stemplowej.

Liczenie ilości dni przy odsetkach zwłoki.

(Dział IV Spisu Okólników).

W art. 5 ustawy wekslowej określono, że „odsetki biegają od daty wystawienia weksłu, jeżeli nie wskazano innej daty”, wobec czego obliczanie dni mogłoby być uskuteczniane kalendarzowo, t. j. należałoby liczyć przy dyskoncie tyle dni, ile faktycznie wypada od dnia skupu do dnia płatności. Ze względu jednak na ułatwienie przyjął Bank Polski w porozumieniu ze Związkiem Banków w Polsce normę, ustalającą przy obliczaniu odsetek dyskontowych miesiąc równy 30 a rok 360 dniom, co podano do wiadomości Oddziałów w Okólniku Nr. 127 z dnia 31 grudnia 1924 r. W Okólniku tym nie nadmieniono jednak o sposobie obliczania dni przy odsetkach zwłoki, skutkiem czego niektóre Oddziały kierowały się i w tych wypadkach niewłaściwie tą samą zasadą.

Ponieważ w myśl art. 47 p. 2) rzeczony ustawy posiadacz weksłu może żądać od zwrotnie zobowiązanego procentu prawnego (ustawowego) od dnia płatności weksłu, a porozumienie ze Związkiem Banków obowiązuje tylko w odniesieniu do normalnych odsetek dyskontowych, wyjaśnia się przeto, że przy wekslach zaprotestowanych lub w procesie nie można stosować uproszczonej metody, lecz dla odsetek zwłoki liczyć zawsze kalendarzowo tyle dni, ile rzeczywiście upłynęło od terminu płatności do dnia wykupu. Np. przy weksłu płatnym dnia 27 lutego 1926 r. a wykupionym 3 marca liczy się dni 4, przy weksłu płatnym 30 marca wykupionym 6 kwietnia — 7 dni i t. p.

Zmiany w urzędowej stopie dyskontowej,

które zgodnie z Okólnikiem Nr. 14 z dnia 19. II. 1925 r. należy odnotować w „Wiadomościach Banku Polskiego“ Nr. 24 z dnia 31 grudnia 1925 r. str. 227:

St. Zjedn. Ameryki	z 3½% na 4%	od d. 8. I. 1926 r.
(Federal Reserve Bank w N. Yorku).		
Norwegia	z 5% na 6%	od d. 12. I. 1926 r.
Czechosłowacja	z 6½% na 6%	od d. 12. I. 1926 r.
Niemcy	z 9% na 8%	od d. 12. I. 1926 r.

Deprecjacja waluty a dokładność bilansów.

Zachwianie się kursu waluty utrudnia prawidłowe zestawianie rachunków, sprawozdań i bilansów. Jest to zagadnienie, które szczególnie interesuje Francję w związku z ostrym kryzysem walutowym.

Kwestję dokładności bilansu w okresie deprecjacji waluty analizuje dr. Goyon w artykule zatytułowanym „Les fluctuations du franc faussent les bilans”¹⁾, dochodząc do następujących wniosków:

„Podział wszelkich zysków dokonywany jest na podstawie bilansów, a więc ich dokładność posiada pierwszorzędne znaczenie. W okresach deprecjacji waluty zyski są większe, niż w czasach normalnych i dzieje się to z uszczerbkiem kapitału. Wypłacane dywidendy są fikcyjne (nie w prawnym, lecz w ekonomicznym znaczeniu tego słowa), gdyż są właściwie wypłaceniem z góry części, lub nawet całości kapitału. Powiększanie kapitału zakładowego przez różne przedsiębiorstwa, których zakres działalności nie wzrósł w tym samym stosunku, wywołane jest przede wszystkim zubożeniem tych przedsiębiorstw wskutek ukrytego i przymusowego wypłacenia części ich zakładowego kapitału.

W czasach obecnych, gdy daje się odczuwać brak wolnych kapitałów, a zaciąganie pożyczek jest niezwykle utrudnione, należy bardziej niż kiedykolwiek przestrzegać nienaruszalności kapitałów inwestowanych, a więc trzeba dokładnie zdawać sobie sprawę, jakie są dochody rzeczywiste, a nie fikcyjne.

W okresach deprecjacji franka przy księgowaniu dochodów nie uwzględnia się zwykle następujących faktów:

- I. Fundusz amortyzacyjny nie jest dostateczny.
 - II. Księgowany dochód brutto nie odpowiada dochodowi rzeczywistemu.
 - III. Nadwyżka płynnych aktywów nad zobowiązaniami powoduje stratę.
- Następujące przykłady służą dla objaśnienia tych trzech wypadków.

I. Niedostateczna amortyzacja nieruchomości.

Przypuśćmy, że jakieś nieruchomości lub instalacje zostały zakupione za 100.000 franków w styczniu 1925 r., gdy frank papierowy przedstawiał wartość 0.25 franka złotego. W końcu grudnia należy zaksięgować odpowiednią sumę na amortyzację tych materiałów. Przypuśćmy, że wartość zdeprecjowanego franka wynosi w tym czasie już tylko 0.20 franka złotego. Jeśli przyjmiemy, że materiały te mają być zamortyzowane w ciągu 10 lat — roczna rata winna wynosić 10.000 franków. Nie należy jednak zapominać, że po upływie 10-ciu lat fundusz amortyzacyjny aby być dostatecznym powinien przedstawiać równowartość 100.000 franków przy kursie 1 fr. = 0.25 fr. zł. — a więc 25.000 fr. złotych. Jeśli w końcu pierwszego roku zaksięgowana zostanie suma 10.000 fr. przy kursie 1 fr. = 0.20 fr. zł., wówczas dochody zmniejszone zostaną o 2.000 fr. zamiast o 2.500 fr. Trzeba więc jeszcze zaksięgować sumę przedstawiającą przy kursie 1 fr. = 0.20 fr. zł. równowartość 500 franków złotych.

II. Księgowany dochód brutto jest większy od dochodu rzeczywistego.

Przypuśćmy, że jakiś towar został zakupiony za 1.000.000 fr. w czasie, gdy frank papierowy przedstawiał wartość 0.25 fr. zł. a sprzedany za 1.350.000 fr., gdy kurs franka wynosił tylko 0.20 fr. zł.

Zaksięgowanie tej operacji we frankach papierowych jest tylko skonstatowaniem, że dochód brutto wynosi 350.000 franków (1.350.000 — 1.000.000). Jeśli jednak tę operację wyrazimy we frankach złotych:

$$\begin{aligned} \text{cena kupna} & 1.000.000 \times 0.25 = 250.000 \text{ fr. zł.} \\ \text{„ sprzedaż} & 1.350.000 \times 0.20 = 270.000 \text{ fr. zł.} \end{aligned}$$

to się okaże, że rzeczywisty dochód brutto wynosi 20.000 fr. zł. t. j. 100.000 fr. papierowych przy kursie 0.20, a nie 350.000 fr., jak to zostało zaksięgowane. Ten rezultat znajduje potwierdzenie w rzeczywistości, gdyż kupiec chcąc uzupełnić swoje zapasy za identyczny towar musi już zapłacić nie 1.000.000 a 1.250.000 fr. (z powodu zniżki franka z 0.25 do 0.20 fr. zł.) i pozostanie mu w kasie tylko 100.000 franków, które są rzeczywistym dochodem brutto.

Aby uniknąć błędów przy księgowaniu dochodu brutto należałoby postępować w następujący sposób.

¹⁾ „L'Economie Nouvelle“, Decembre 1925.

Licząc od dnia kupna do dnia sprzedaży towaru deprecjacja franka wynosi 0.05 fr. zł. Jeśli tę zniżkę franka wynoszącą (0.05 fr. zł.) pomnożymy przez cenę kupna towaru (1,000.000) otrzymamy 50.000 fr. zł. t. j. przy kursie 0.20 — 250.000 fr. papierowych. Sumę tę należy zaksięgować osobno jako rezerwę, aby ją wyeliminować z rachunku eksploatacyjnego.

Rachunek eksploatacji przedstawiać się będzie wówczas jak następuje:

cena kupna w frankach papierowych	1,000.000
rezerwa	250.000
razem	1,250.000
cena sprzedaży	1,350.000
dochód brutto w	100.000

Ustalanie daty kupna każdego towaru byłoby w praktyce zanadto uciążliwe — trudność tę jednak można usunąć w następujący sposób. Na podstawie spisu inwentarza można skonstatować, jak często odnawiają się zapasy towarów w danym przedsiębiorstwie. Jeśli dzieje się to np. 4 razy do roku, (t. zn., że towar pozostaje w magazynie średnio 3 miesiące) wówczas należy w końcu każdego miesiąca, jeśli są prowadzone bilanse miesięczne, lub też w końcu innego okresu sprawozdawczego, dajmy na to 31-go stycznia obliczyć, jaka jest różnica między kursem franka w tym dniu, a kursem franka z przed 3-ch miesięcy t. j. jak w tym wypadku z 31-go października. Pomnożywszy tę różnicę przez cenę kosztu towarów, sprzedanych w ciągu tych 3-ch miesięcy otrzyma się sumę, którą należy zaksięgować jako rezerwę.

III. Nadwyżka płynnych aktywów nad zobowiązaniami powoduje stratę.

Jakkolwiek w krajach o zdeprecjonowanej walucie przyjęte jest mówić, że dolar, lub funt szterling podniósł się lub spadł, to jest to wyrażenie bardzo nieścisłe, gdyż jak wiadomo banknot dolarowy np. każdej chwili może być wymieniony na złoto i kurs dolara poza małymi wahaniami w granicach t. zw. „gold points“ nie może ulec poważniejszym zmianom. Podobnie błędne jest mniemanie, jakoby posiadacze dolarów w okresach spadku watyuty ciągnęli z tego jakiegokolwiek zyski. Kto swe płynne kapitały wymienił na dolary, uchronił się tylko od straty — z czego wynika, że dolary, stanowiące płynne aktywa jakiegoś przedsiębiorstwa nie mogą mu przynieść ani zysku ani straty.

Inaczej rzecz się ma, gdy zdeprecjonowana waluta stanowi płynne aktywa jakiegoś przedsiębiorstwa np.:

gotowizna w kasie i bankach	300.000
klijenci	1,000.000
razem	1,300.000
dostawcy	600.000
saldo	700.000

Nadwyżka 700.000 fr. przedstawia bilety Banku Francuskiego. Suma ta po upływie 6-ciu miesięcy wskutek deprecjacji franka (z 0,25 na 0,20 fr. zł.) będzie przedstawiała wartość mniejszą o 35.000 fr. zł. czyli o 175.000 fr. papierowych — i to bez wykonywania absolutnie żadnych operacyj.

Należy przypomnieć jeszcze, że z aktywów czerpie się wszelkie fundusze amortyzacyjne, rezerwy, prowizje i t. p. i że owe 700.000 fr. obciążone już są w części temi zobowiązaniami.

Wobec deprecjacji płynnych aktywów, wskutek tego, że franki utraciły część swej siły nabywczej, wszelkie najbardziej nawet dokładne obliczanie funduszu amortyzacyjnego, lub też rezerw w sposób wyżej podany, nie uratuje sytuacji i zaciąganie nowych pożyczek i powiększanie kapitału stanie się znowu konieczne.

Aby tego ostatniego błędu uniknąć należy starać się zamienić płynne aktywa na wartości bardziej realne (jak towary, nieruchomości), na solidne akcje przemysłowe lub też wartości wymienne, jak waluty i dewizy zagraniczne.

Aby zabezpieczyć część płynnych aktywów, która nie będzie mogła być zamieniona na wartości realne, należy z części dochodów utworzyć pewną rezerwę podobnie jak w wypadku I i II — w ten sposób uniknie się wypłacania fikcyjnych dochodów i naruszania ogólnego kapitału“.

BILANSE BANKÓW EMISYJNYCH.

(W miljonach jednostek monetarnych).

BANKI		Polaka	Różnica z bilans. z d. 29/XI	St. Zjedn. \$	Różnica z bilans. z d. 13/XI	Anglia £	Różnica z bilans. z d. 19/XI	Niemcy M.	Różnica z bilans. z d. 14/XI	Francja Fr. fr.	Różnica z bilans. z d. 19/XI	Belgia Fr. belg.	Różnica z bilans. z d. 12/XI	Hiszpania Peset.	Różnica z bilans. z d. 14/XI	Włochy Litrow	Różnica z bilans. z d. 20/X	Holandia Guild.	Różnica z bilans. z d. 16/XI
BANKI	Złoto	133	+ 1	2.665	-114	1429	-29	1.208	+ 2	5.546	—	273	—	2.536	—	891	—	465	+ 9
	Waluty i dewizy	69	+ 9	—	—	—	—	402	+ 27	567	—	30	—	—	—	756	+ 86	94	+ 17
	Dyskonto . . .	289	+ 9	764	+200	874	+144	1.914	+472	4.731	+1.339	1.140	+120	2.611	+154	4.866	+236	246	+ 2
	Obieg.	381	+ 32	1.895	+184	1434	+22	2.960	+402	51.682	+4.039	7.649	+11	4.222	-268	15.021	-187	912	+14
	Obce fundusze.	49	- 13	2.275	- 13	1248	+182	696	-136	3.623	+1.139	385	+184	1.273	+284	1.561	-326	40	—
	Stopa dyskont.	12%	—	3 1/2%	—	5%	—	9%	—	6%	—	7%	—	9%	—	7%	—	3 1/2%	—
	Kred. na rzecz Państwa. . .	50	—	—	—	110	—	—	—	35.550	+3.950	480	—	150	—	5.378	—	—	—
	Pap. państwów.	—	—	359	+ 25	463	+61	—	—	5.221	+ 47	779	+157	344	+ 30	—	—	—	—
	Data bilansu .	31/XII	—	26/XII	—	7/1	—	31/XII	—	7/1	—	7/1	—	26/XII	—	10/XII	—	4/1	—
	BANKI	Szwajcaria Fr. szw.	Różnica z bilans. z d. 14/XI	Szwecja Kor. szw.	Różnica z bilans. z d. 31/X	Dania Kor. d.	Różnica z bilans. z d. 31/X	Norwegia Kor. nor.	Różnica z bilans. z d. 16/XI	Austria Szyl.	Różnica z bilans. z d. 15/XI	Węgry pengő*)	Różnica z bilans. z d. 15/XI	Czechosłowacja Kor. cz.	Różnica z bilans. z d. 15/XI	Finlandia M. fin.	Różnica z bilans. z d. 14/XI	Jugosławia Dyn.	Różnica z bilans. z d. 8/XI
Złoto		467	- 84	230	—	209	—	147	—	14	—	59	—	1.032	+ 1	43	—	75	+ 1
Waluty i dewizy		26	+ 3	61	+ 7	84	- 50	54	- 4	499	+ 1	207	+ 3	1.198	+448	1.369	+ 87	366	- 36
Dyskonto . . .		303	+16	371	+167	104	+36	299	- 4	180	+ 89	134	+ 4	747	+ 35	418	+ 74	1.207	+133
Obieg.		806	+13	529	+ 6	437	- 16	346	- 3	890	+111	415	+21	8.408	+821	1.325	+ 86	6.062	- 75
Obce fundusze.		142	+ 26	275	+173	68	+ 8	73	- 25	55	- 19	23	+ 7	741	+ 73	465	+ 90	491	-140
Stopa dyskont.		3 1/2%	—	4 1/2%	—	5 1/2%	—	5%	—	9%	—	7%	—	6 1/2%	—	7 1/2%	—	6%	—
Kred. na rzecz Państwa. . .		—	—	—	—	—	—	—	—	187	- 5	156	—	5.085	+ 93	36	—	2.000	—
Pap. państwów.		—	—	12	—	—	—	13	+ 1	—	—	—	—	—	—	359	—	966	—
Data bilansu .		7/1	—	31/XII	—	31/XII	—	7/1	—	31/XII	—	31/XII	—	31/XII	—	23/XII	—	31/XII	—

*) 1 pengő = 12.500 kor. w.